

**College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel**

DATUM	17-12-2019	NUMMER PS	PS2020BEM01
DOMEIN	Leefomgeving	COMMISSIE	BEM
STELLER	Hans Rijnten	DOORKIESNUMMER	06-21124703
DOCUMENTNUMMER	82010EF7	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Titel : Regionale Economische Agenda 2020-2027 (REA) en Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 13
Toelichting	pag. 15

Bijlage(n): 9

Aan Provinciale Staten,

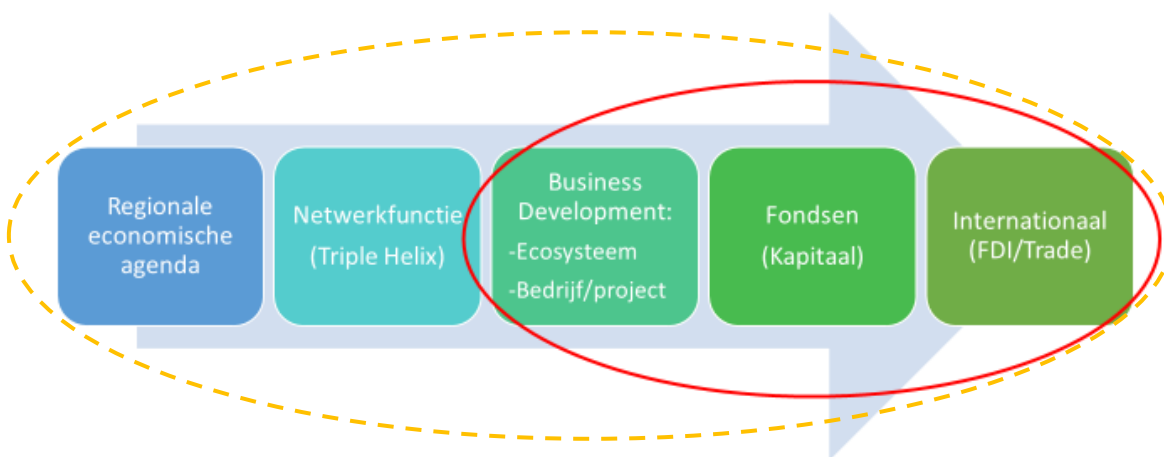
Inleiding

Op 7 oktober 2019 werd de regio Utrecht door de Europese Commissie weer uitgeroepen tot één van Europa's meest competitieve regio's. Het toont de (veer)kracht aan van de regio. We hebben in deze provincie een economie die uit vele sectoren bestaat en hebben een krachtige kennispositie, enkele sterke sectoren zoals life sciences & health, media en geo-technologie en een geliefde woonomgeving. Dit alles maakt ons een zeer aantrekkelijke regio voor bedrijven, bewoners en bezoekers.

Deze aantrekkelijkheid is geen vaststaand gegeven. In 2018 bleek uit [onderzoek door PWC](#) dat de regionale economische samenwerking een aantal tekortkomingen kent. Zo werd geconcludeerd dat het economisch ecosysteem in de regio Utrecht versnipperd is, dat zichtbaar economisch leiderschap ontbreekt en dat de regio minder slagvaardig is dan andere regio's. Dit gebrek aan slagvaardigheid komt volgens de onderzoekers door relatief weinig investerend vermogen in de regio Utrecht, beperkte capaciteit op het gebied van economische projectontwikkeling (business development) en het ontbreken van strategische relaties met andere regio's, het Rijk (o.a. Invest-NL) en Europa (o.a. de Europese Investeringsbank). Het gebrek aan investerend vermogen is onderbouwd middels een [Kapitaalmarkt behoefteonderzoek](#) waaruit blijkt dat er een fors financieringstekort is voor het MKB in de regio Utrecht. Hieruit kan worden geconcludeerd dat er sprake is van marktfalen. De vraag rijst wat de regio Utrecht kan bereiken als deze tekortkomingen worden aangepakt. Alle redenen om de regionale samenwerking te intensiveren en strategischer te richten.

En er is een nog belangrijker reden om de samenwerking te versterken, want het economische succes en populariteit van de regio heeft een maatschappelijke keerzijde. De regio staat onder grote druk. Met name de woningmarkt en de bereikbaarheid van de regio worden problematisch. Die druk wordt groter gegeven de verwachte bevolkingsgroei van de regio. Met alle sociale en economische gevolgen van dien; bijvoorbeeld de onbetaalbaarheid van woningen voor veel mensen die juist hard nodig zijn in de regio zoals brandweermannen, zorgprofessionals en onderwijzers. Maar het palet aan maatschappelijke opgaven in de regio is veel breder en bestrijkt het gebied van energie, klimaat, gezondheid en digitalisering. Alleen door samenwerking in de regio en door als regio samen te werken met andere regio's, het Rijk en Europa, kunnen we deze opgaven beantwoorden en een gezonde, kwalitatieve groei mogelijk maken.

De regio Utrecht zet in op versterking van de samenwerking en het instrumentarium voor het economische ecosysteem door het oprichten van een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (ROM). Provincie Utrecht werkt hierbij samen met gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, de kennisinstellingen Universiteit Utrecht en UMCU, de Economic Board Utrecht, de regio's Amersfoort, Gooi en Vechtstreek en de U10 en het Ministerie van Economische Zaken (EZK). Leidend principe in de samenwerking is Gezond Stedelijk Leven; kort gezegd de regionale ambitie om de groei gepaard te laten gaan met kwaliteit van leven, brede en inclusieve welvaart en een balans tussen natuur en verstedelijking. De uitgangspunten zijn uitgewerkt in de regionale economische agenda (REA) die richtinggevend wordt voor het economisch instrumentarium (EBU en ROM). In onderstaande figuur wordt de samenhang geschetst tussen de taken van de ROM (rood) binnen het gehele economisch ecosysteem (oranje).

Figuur: Taken van de ROM (rood) binnen samenhangend economisch ecosysteem (oranje)

Regionale economische agenda (REA)

De Regionale Economische Agenda 2020-2027 (bijlage 1) zet de strategische lijnen uit waarlangs de regio Utrecht economisch stuurt op gezond stedelijk leven. Vanuit het economisch instrumentarium – bijvoorbeeld via de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij – wordt alleen tijd, geld en aandacht geïnvesteerd in bedrijven en projecten die daaraan bijdragen. De REA is nadrukkelijk geen uitvoeringsagenda, maar een uitnodiging aan iedereen in de regio om bij te dragen aan een duurzame en gezonde toekomst met aandacht voor brede welvaart. Bovendien vormen de uitgangspunten van de REA het strategisch kader voor de uitvoerende werkzaamheden van de EBU en de ROM en de basis voor de herijking van het provinciaal economisch beleid.

Besluitvorming Regionale economische agenda 2020-2027

De 'Regionale economische agenda 2020-2027' is in nauw overleg met 300 vertegenwoordigers van het regionale bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke organisaties in november 2019 opgesteld als leidende agenda voor het economisch beleid van de provincie Utrecht, de gemeenten in de regio Utrecht en de kennisinstellingen en ondernemersorganisaties in de regio Utrecht. Door het bestuurlijk overleg ROM/REA, bestaande uit de wethouders van de gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, de bestuurlijk trekkers Economie van de regio's Amersfoort, U10 en Gooi- & Vechtstreek en de voorzitter van het CvB van de Universiteit Utrecht en lid RvB UMC Utrecht, is de REA voorgesteld als strategisch kader voor het economisch instrumentarium van de regio Utrecht, zoals de EBU en de ROM. Het is daarmee een agenda van alle *triple helix* partners die niet eenzijdig door Provinciale Staten of een van de andere partners kan worden vastgesteld. Daarom is ervoor gekozen om de REA niet in zijn geheel vast te laten stellen, maar als inspiratiedocument aan te bieden waarbij alleen de belangrijkste uitgangspunten worden vastgesteld als basis voor de herijking van het eigen provinciaal economisch beleid, kaderstellend voor de inzet van het economisch instrumentarium (EBU, ROM) en richtinggevend voor andere regionale beleidsopgaven.

Regionale ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (ROM)

Het instrumentarium wordt versterkt met een uitvoeringsorganisatie, de regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM Regio Utrecht). Deze organisatie zal zich richten op de ontwikkeling (business development) en financiering (fondsen) voor bedrijven en projecten die passen binnen de kaders van de REA. De financiering kan plaatsvinden in de vorm van een lening, dan wel het nemen van een aandeel in de organisatie (participatie). Daarnaast zullen binnen de ROM ook de taken voor trade & invest (internationalisering) worden ondergebracht. Voor de ROM regio Utrecht is, -in het verlengde van het adviesrapport verkenning ROM dat op 18 februari 2019 in PS is behandeld-, door een kwartiermaker een businessplan inclusief Statuten en Reglementen uitgewerkt. In het businessplan (bijlage 2) zijn de werkzaamheden, de governance en de financiering (exploitatie en fondsen) uitgewerkt. In voorliggend Statenvoorstel wordt daarop akkoord gevraagd ten behoeve van verdere oprichting en inrichting van de ROM. Door PWC is een advies uitgebracht over bedrijfseconomische, juridische en fiscale aspecten inzake de oprichting van de ROM (bijlage 3)

ROM Utrecht	
Vorm	Ontwikkelingsmaatschappij bestaande uit: <ul style="list-style-type: none">- Business Development- Investeringsfonds- Trade & Invest (internationalisering)
Richt zich op innovatief MKB in sectoren (cf REA)	<ul style="list-style-type: none">- Gezondheid, voeding en life-sciences- Circulaire economie, energietransitie en water- ICT, creatieve industrie en Media
Financiële deelname fonds in bedrijven richt zich op	<ul style="list-style-type: none">- Marktfalen- Financiering altijd in aanvulling op andere financiers- Financiering van maximaal 49% in een deelname- Innovatief MKB (TRL-fase 6-9 en 2 - 250 medewerkers)
Financiële deelname fonds richt zich niet op	Subsidies
Reikwijdte financiering per bedrijf	€ 250.000,- ↔ € 2,5 miljoen
Beoogd fondsvermogen	Startfase € 22 miljoen, groei naar € 50 miljoen (waarvan 40% EZK)
Rendement	Revolverend,
Beoogde eerste aandeelhouders	<ul style="list-style-type: none">- Ministerie van EZK- Provincie Utrecht- Gemeenten Amersfoort, Utrecht, Hilversum- Universiteit Utrecht (UU)- Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMCU)
Aandeelhouderschap ROM	Naar rato van financiële deelname (30%)
Bijdrage provincie Utrecht in fonds	Startfase € 8 miljoen, groei naar € 15 miljoen
Exploitatiekosten	€ 4,6 miljoen per jaar (waarvan € 1 miljoen door EZK)
Bijdrage provincie Utrecht aan exploitatiekosten	€ 750.000,- (excl. team Invest Utrecht; deze bijdrage wordt geraamd op € 700.000,- en betreft bestaand budget voor taken/mensen)
Voorbeeld filmpje	https://www.youtube.com/watch?v=3lCFcu-eOsQ&feature=youtu.be

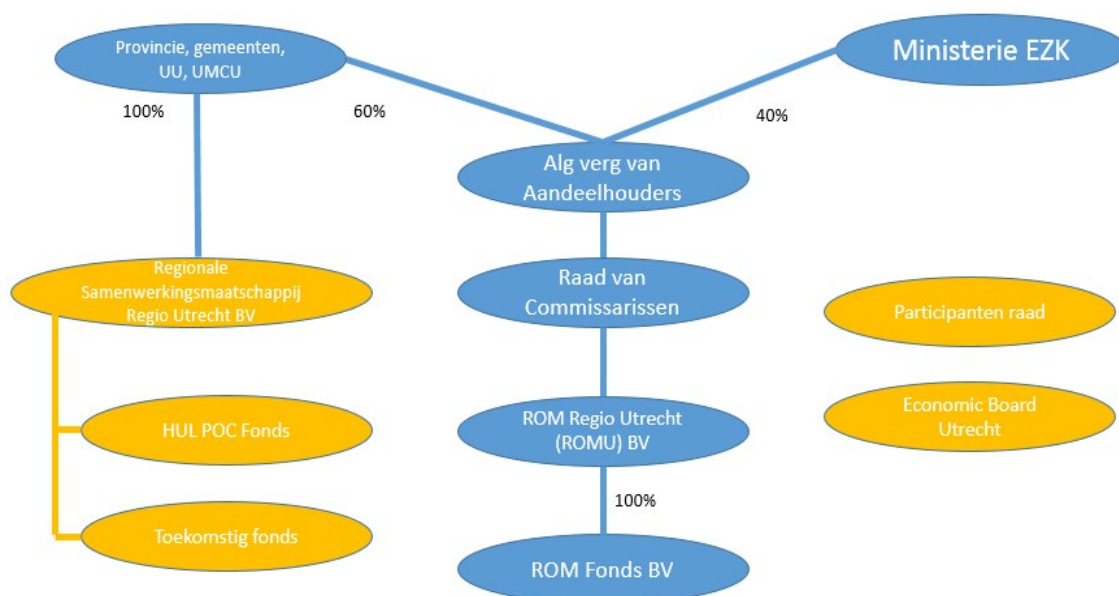
Trade & Invest (Internationalisering)

Sinds begin 2018 werken de provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht en Amersfoort samen in het Team Trade & Invest. Het is de bedoeling om de werkzaamheden van het Team Trade & Invest onder te brengen in de ROM. De provincie Utrecht is in dit kader voornemens om de taken en medewerkers van het team Invest Utrecht, dat valt onder het team Economie over te laten gaan naar de ROM. Het betreft 5 à 6 mensen met een vast dienstverband. Daarnaast zijn er op dit moment 3 medewerkers met een tijdelijke aanstelling werkzaam bij Invest Utrecht. Zij kunnen voor de duur van hun aanstelling overgaan naar de ROM. Voor een zorgvuldige

implementatie van dit vraagstuk is een apart deelproject gestart. De OR is geïnformeerd over de oprichting en is gevraagd om advies bij het inrichtingsplan van de ROM dat volgt op het besluit tot oprichting. Een vergelijkbaar traject zal plaatsvinden bij de andere organisaties waar medewerkers overgaan naar de ROM.

Governance (zie figuur)

De ROM kent uitsluitend publieke aandeelhouders. De zeggenschap is afhankelijk van de kapitaal inbreng in de ROM BV. De ROM BV stort het kapitaal door in het participatiefonds. Hiermee sluit de ROM Regio Utrecht aan op de structuur die ook door andere ROM's in Nederland wordt gebruikt. De ROM wordt een marktgerichte organisatie die op enige afstand van de aandeelhouders wordt gezet. Hiermee wordt met slagkracht onafhankelijk en marktgericht handelen gegarandeerd, vanuit de overtuiging dat de overheid weg moet blijven van individuele projectbeoordeling en normstelling ten aanzien van initiatiefnemers. Tegelijkertijd is er speciale aandacht voor de overheidskaderstelling aan de ROM. Daarvoor is een governance ingericht met duidelijke kaders vanuit de aandeelhouders richting de Raad van Commissarissen (RvC), de directie van de ROM BV, een onafhankelijk investeringscomité, en een heldere verantwoordingscyclus, verwoord in onder andere de statuten, investeringsreglement en Reglement RvC. De aandeelhouders benoemen de Raad van Commissarissen, bestaande uit 3 tot 5 onafhankelijke leden. Bij de benoeming van de leden van de RvC en directie is uitdrukkelijk

Figuur: Governance ROM regio Utrecht

aandacht voor diversiteit en bij de vergoeding zal altijd worden voldaan aan de eisen die de Wet Normering Topinkomens (WNT) hieraan stelt. Maar ook aan andere publiekrechtelijke normen zoals de Wet Openbaarheid Bestuur, onafhankelijke controle (Randstedelijke en Algemene Rekenkamer) en rechtsbescherming (klachtenregeling) zullen in acht worden genomen. De governance is vastgelegd in diverse concept akten van oprichting en reglementen, waarvan de belangrijkste ter informatie als bijlagen zijn toegevoegd (bijlagen 4 t/m 7). *Regionale Samenwerkingsmaatschappij BV*

In de ROM Regio Utrecht zal ook het bestaande Healthier Urban Living POC fonds worden opgenomen. Deze entiteit zal zich richten op kansrijke startups. Aangezien het Ministerie van EZK geen aandeelhouder is en kan zijn van dit POC fonds is voor de aansturing van dit fonds een aparte juridische structuur nodig in de vorm van deze Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht BV. Deze structuur maakt het ook mogelijk om eventuele nieuwe fondsen in de toekomst in onder te brengen. Deze BV maakt in haar functioneren gebruik van de hoofdstructuur van de ROM BV (RvC, directie, personeel en systemen). De kosten zullen vanuit de ROM worden doorbelast aan de Regionale Samenwerkingsmaatschappij.

Economic Board Utrecht (EBU)

De Economic Board Utrecht (EBU) richt zich op het organiseren van het netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en overheden (triple helix), strategische advisering en ondersteuning van de lobby. Deze rol verschilt duidelijk van de uitvoerende taken van de ROM, maar ze moeten wel op elkaar aansluiten. Bij de start van de ROM worden deze taken gescheiden georganiseerd met ieder een eigen vorm van financiering en governance. De rol van bestuurders in de EBU vraagt om een politiek bestuurlijk onafhankelijke positie (kritisch advies) en de rol van bestuurders in de ROM om een politiek bestuurlijke afrekenbare positie (aandeelhouder). In die zin is er geen formele relatie tussen EBU en ROM in "opdrachtgevende" zin. De komst van de ROM betekent voor de EBU een heroriëntatie op haar rol/taak, waarbij de huidige uitvoerende taken worden ondergebracht bij de ROM. In deze heroriëntatie zullen de aanbevelingen vanuit de [Randstedelijke Rekenkamer](#) worden meegenomen. Om ervoor te zorgen dat de ROM en de EBU straks effectief op elkaar aansluiten zal een aantal werksessies worden georganiseerd om te komen tot een gedragen plan voor de rol/taak en bijbehorende begroting van de EBU. Hierbij zal 2020 als overgangsjaar worden genomen om de nieuwe situatie zorgvuldig in te regelen.

Participantenraad

Er is een mogelijkheid gecreëerd waarin (publieke) organisaties wel kunnen bijdragen aan de exploitatiekosten van de ROM Regio Utrecht zonder deel te nemen in het ROM-fonds. Deze organisaties krijgen een plek in de participantenraad en hebben zo de mogelijkheid de ROM te adviseren. Er zal hierbij een combinatie worden gezocht met de heroriëntatie op het Platform Regionale Economische Samenwerking (PRES) voor de wethouders economische zaken.

Rol PS/GS

Zoals onder het kopje 'governance' reeds gemeld wordt de ROM een marktgerichte organisatie die op enige afstand van de aandeelhouders wordt gezet. Tegelijkertijd is er speciale aandacht voor de overheidskaderstelling aan de ROM. Onderstaand is aan de hand van een aantal belangrijke taken/verantwoordelijkheden inzichtelijk gemaakt wie waarvoor verantwoordelijk is. Daaruit wordt duidelijk dat de overheid geen rol kan hebben in de dagelijkse aansturing van de organisatie ROM en/of keuzes die worden gemaakt voor investeringen. Naarmate het meer strategische keuzes betreft komt de rol van de aandeelhouder (eigenaar) in beeld waar de verantwoordelijk Gedeputeerde namens het College zitting heeft. Vanuit deze rol is de Gedeputeerde ook verantwoordelijk voor een goede informatievoorziening richting Provinciale Staten. Niet alleen op de belangrijkste strategische besluiten, maar ook op een meer reguliere basis via mededelingen of een mondelinge update in de Commissie. PS heeft op de meer strategische keuzes die door de ROM worden gemaakt zoals de financiering en kaderstelling ook een eigen bevoegdheid.

	Directie	RvC	Aandeelhouders (GS)	Provinciale Staten (PS)
Oprichting				Wensen- en bedenkingen
Financiering				X
Kaderstelling (REA)				X
Investeringsreglement			X	Informereren
Individuele investering	X			
Meerjarenstrategie			X	Informereren
Jaarplan		X	Informereren	Informereren
Jaarrekening			X	Informereren
Dagelijkse uitvoering	X			
Wijziging Statuten			X	Informereren
Benoeming RvC			X	Informereren
Benoeming Directie		X	X	Informereren
Nieuwe aandeelhouders			X	Informereren
Exit, beëindiging/verevening			X	Informereren

Exitstrategie

De ROM krijgt de opdracht om, binnen de kaders van de REA, het ecosysteem te versterken. Hierbij is het op voorhand niet goed mogelijk om vast te stellen wanneer het doel is bereikt en wanneer er dus met de ROM gestopt zou kunnen worden. Geen van de thans actieve ROM's in Nederland beschikt over een beoogde einddatum. Men heeft de ROM's opgericht om langdurig over een stimuleringsinstrument voor de regio te kunnen beschikken. Het ministerie van EZK heeft aangegeven dat zij met haar blijvende positie in de ROM's tevreden is en dat zij ook geen behoefte heeft aan een einddatum voor de ROM Regio Utrecht, anders dan hetgeen nu in de statuten is voorzien. Van een een voorgenomen einddatum of een echte exitstrategie is derhalve geen sprake, maar de wijze waarop een aandeelhouder zich uit de ROM kan terugtrekken is beschreven in de 'businesscase voor de verbonden partij ROM' (bijlage 8).

Besluitvormingstraject

De provinciewet stelt in artikel 158, lid 1 sub e dat wij bevoegd zijn tot privaatrechtelijke handelingen. Dit betreft ook het aangaan van deelname in een privaatrechtelijke rechtspersoon. Lid 2 van ditzelfde artikel geeft aan dat voorafgaand aan het aangaan van deze verbinding privaatrechtelijke PS in gelegenheid wordt gesteld wensen en bedenkingen te uiten. Wij hechten echter om u niet alleen met een wensen- en bedenkingenprocedure te horen maar u ook daadwerkelijk om besluitvorming te vragen. Daarom willen wij voorstellen om op basis van de bijgevoegde documenten u tot donderdag 16 januari 9.00 uur in de gelegenheid te stellen uw wensen en bedenkingen te uiten. Wij zullen u dan uiterlijk vrijdag 24 januari 2020 voor de PS vergadering van 29 januari 2020 onze nota van beantwoording terugsturen zodat u onze reactie in uw besluitvorming kunt meenemen. Op deze wijze hebben wij zowel aan de wettelijke eis van u horen middels een wensen- en bedenkingenprocedure voldaan als onze wens om u daadwerkelijk om instemmingen te vragen omdat wij u enkel horen geen recht vinden doen aan de zwaarte van dit besluit. Indien PS op 29 januari instemt met het voorgenomen besluit, volgt het formele besluit door GS conform artikel 158 van de Provinciewet.

Voorgeschiedenis

In een Statenbrief van 12 juni 2018 bent u geïnformeerd over onze wens om samen met de gemeenten Utrecht, Amersfoort en Hilversum en het Rijk een gezamenlijk proces te starten om in 2020 te kunnen beschikken over een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) in de regio Utrecht. Op 18 februari 2019 heeft u het basisscenario voor een ROM vastgesteld. Daarnaast heeft u vastgesteld dat de focus van de ROM moet worden gepreciseerd binnen een uit te werken REA. U bent op 16 juli geïnformeerd over de voortgang van het oprichten van de ROM en het opstellen van de REA. Tevens is er op 11 september een informatiesessie geweest over onder andere de REA en 2 oktober een informatiesessie over het oprichten van een ROM. Voor de REA zijn daarnaast 16 tafels georganiseerd met bedrijven, belangenorganisaties, gemeenten, maatschappelijke organisaties en andere partners. Deze tafels zijn in alle windstrekken van de provincie georganiseerd zodat de focus van de op te richten ROM breed besproken is in de provincie.

De basis voor de REA (80% versie) is gevormd door eerdergenoemde 16 werksessies die door de EBU zijn georganiseerd met bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Deze versie is in september en oktober besproken in 8 werksessies met Statenleden en Gemeenteraadsleden. O.a. voor de provincie Utrecht, U16, Regio Amersfoort, Regio Gooi- & Vechtstreek en een aparte werksessie met de kennisinstellingen. Naar aanleiding van deze werksessies zijn o.a. de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1. Meer aandacht voor het belang van (rand)voorwaarden als infrastructuur, beschikbaarheid van woningen en arbeidskrachten voor het realiseren van de ambities in de REA. (O.a. voorwoord, hoofdstukken 1 en 6)
2. Er is een nieuw hoofdstuk toegevoegd als onderbouwing van de keuze voor de speerpunten in de REA vanuit de economische kracht van de regio (hoofdstuk 2)
3. Toelichting op het feit dat alle bedrijven (het brede mkb) een bijdrage kunnen leveren aan innovaties gericht op gezond stedelijk leven en dat de maatschappelijke opgaven daarmee kansen bieden voor de hele regio (hoofdstuk 3)

4. Meer nadruk op het feit dat de REA bijdraagt aan een kwalitatieve economische ontwikkeling, inclusief verwijzing naar brede welvaart als criterium bij de evaluatie in 2024.
5. De rolverdeling en samenwerking tussen de ROM en de EBU is verduidelijkt met een aanvullende kadertekst (hoofdstuk 4).

Voor de versterking van de regionale economische structuur is de afgelopen periode een overlegstructuur ingericht met een ambtelijke projectgroep, een directeurenoverleg en een bestuurlijk overleg. Hierin zitten de oprichtende partijen van de ROM; provincie Utrecht, gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht en de Universiteit Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht. Voor de Regionale economische Agenda zijn hier de vertegenwoordigers van de regio's Amersfoort, Gooi- & Vechtstreek en U10/16 aan toegevoegd.

Essentie / samenvatting

De provincie Utrecht en omstreken, internationaal beter bekend als Utrecht Region (hierna te noemen de regio Utrecht) zet in op versterking van de samenwerking en het instrumentarium voor het economische ecosysteem. Provincie Utrecht werkt hierbij nauw samen met gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, de kennisinstellingen, de Economic Board Utrecht, de regio's Amersfoort, Gooi en Vechtstreek en de U10 en het Ministerie EZK. Leidend principe in de samenwerking is Gezond Stedelijk Leven; kort gezegd de regionale ambitie om de groei gepaard te laten gaan met kwaliteit van leven, brede en inclusieve welvaart en een balans tussen natuur en verstedelijking. Dit principe is uitgewerkt in de regionale economische agenda (REA) die kaderstellend wordt voor de inzet van het economisch instrumentarium. Het instrumentarium wordt versterkt met een uitvoeringsorganisatie, de regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM Regio Utrecht). Deze organisatie zal zich richten op de planontwikkeling en financiering voor bedrijven en projecten die passen binnen de kaders van de REA. Daarnaast zullen binnen de ROM ook de taken voor internationale handelsbevordering en acquisitie van buitenlandse bedrijven (Trade & Invest) worden ondergebracht. De Economic Board Utrecht (EBU) richt zich op het organiseren van het netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en overheden (triple helix), strategische advisering en ondersteuning van de lobby.

Meetbaar/beoogd beleidseffect

- Met de vaststelling van de regionale economische agenda (REA) is er voor de regio Utrecht een strategisch kader voor de inzet van het regionaal economisch instrumentarium (o.a. EBU, ROM).
- Met de oprichting van de regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) wordt de uitvoeringscapaciteit en het fondsvermogen voor economische ontwikkeling versterkt en gebundeld binnen één organisatie als krachtig aanspreekpunt voor het bedrijfsleven, Rijksoverheid en de samenwerking met andere ROM's.
- De ROM draagt bij aan de versterking van het economisch ecosysteem. Hiervoor zijn KPI's opgesteld die gericht zijn op zowel economische impact (aantal projecten, aantal investeringen, aantal arbeidsplaatsen) als op maatschappelijke impact (Brede welvaartsindicator). Deze zullen nog verder worden uitgewerkt.
- De activiteiten van de Economic Board Utrecht (EBU) worden in het licht van de komst van de ROM herzien, waarbij de uitvoerende taken overgaan naar de ROM en de focus van de EBU komt te liggen op het organiseren van het netwerk (triple helix), strategische advisering en versterken van de lobbykracht.
- Dat Motie M16, Een ROM met voelsprietten in alle windstreken (bijlage 9), is afgedaan door het verzamelen van input voor de REA en de wijze waarop via de participantenraad en de herijking van het Platform Regionaal Economische Samenwerking (PRES) de gemeenten in de provincie Utrecht betrokken zijn.
- U wordt geïnformeerd over de wijze waarop we invulling geven aan de aanbevelingen van het Randstedelijke Rekenkamerrapport 'Een andere manier van werken'.
- Bij de totstandkoming van de REA is aansluiting gezocht op diverse concernopgaven van de provincie Utrecht, zoals Utrecht 2050; circulaire topregio, Energietransitie, Gezonde leefomgeving, Klimaatadaptatie, Smart Mobility, Food Valley en Digitale overheid/i-opgave. De ROM kan binnen de kaders van de REA straks ook een bijdrage leveren aan deze concernopgaven.

Wettelijke grondslag

- Artikel 158 provinciewet
De provinciewet stelt in artikel 158, lid 1 sub e dat GS bevoegd zijn tot privaatrechtelijke handelingen. Dit betreft ook het aangaan van deelname in een privaatrechtelijke rechtspersoon. Lid 2 van ditzelfde artikel geeft aan dat voorafgaand aan het aangaan van deze privaatrechtelijke verbinding, PS in de gelegenheid wordt gesteld wensen en bedenkingen te uiten. GS hechten eraan om PS niet alleen met een wensen- en bedenkingenprocedure te horen maar ook daadwerkelijk om instemming te vragen.
PS wordt op basis van de bijgevoegde documenten tot donderdag 16 januari 9.00 uur in de gelegenheid gesteld om haar wensen en bedenkingen te uiten. Op basis hiervan zal een Nota van beantwoording worden opgesteld ter voorbereiding op de vergadering in Provinciale Staten op 29 januari 2020. Op deze wijze wordt zowel voldaan aan de wettelijke eis ten aanzien van een wensen- en bedenkingenprocedure, als de wens om PS daadwerkelijk om instemming te vragen gezien de zwaarte van voorliggend besluit. Na instemming door PS volgt het formele besluit door GS conform artikel 158 van de Provinciewet.
- Awb 4:23: Wettelijke grondslag meerjarig subsidieverlening van 4 jaar voor de exploitatiekosten van de ROM voor de periode 2020 – 31-12-2023 met jaarlijks tussentijdse vaststelling.

Financiële consequenties

De gevolgen voor de financiële middelen zijn gedekt binnen de exploitatiebegroting onder Programma 4a Economie, productgroep Vergroten Innovatiekracht. Het betreffen:

- Structurele middelen als bijdrage in de exploitatiekosten ad. € 750.000,- per jaar vanaf 2020. Deze exploitatiesubsidie zal conform Awb 4:23 voor een periode van 4 jaar (2020 – 31-12-2023) worden verstrekt met jaarlijks tussentijdse vaststelling;
- Incidentele stortingen in de reserve weerstandsvermogen van € 2 miljoen in verband met een kapitaalstorting van € 8 miljoen in 2020 en € 1,75 miljoen voor de kapitaalstorting van € 7 miljoen in 2022. De waarde van het aandelenkapitaal is bij de Provincie Utrecht zelf gewaardeerd op de verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde van de vennootschap op het einde van een bepaald kalenderjaar. Als marktwaarde hanteren we in de jaarrekening het aandeel van de provincie in het eigen vermogen per 1 januari van het jaar van de jaarrekening of volgens laatst bekende cijfers. Hoewel het streven is dat de ROM revolverende leningen verstrekt en het eigen vermogen door de jaren heen kan en mag toenemen met de rendementen op de investeringen, is met de storting in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een verlies op het gestorte aandelenkapitaal van 25%. Dit is gezien de feitelijke ontwikkelingen bij andere ROM's een voorzichtig hoog reserveringspercentage. Bij afwijking van het ritme van volstorten van het aandelenkapitaal is aanpassing van de begroting noodzakelijk.

De provincie Utrecht is voornemens om de taken en medewerkers van het team Invest Utrecht, dat valt onder het team Economie over te laten gaan naar de ROM. Het betreft 5 à 6 mensen met een vast dienstverband. Daarnaast zijn er op dit moment 3 medewerkers met een tijdelijke aanstelling werkzaam bij Invest Utrecht. Zij kunnen voor de duur van hun aanstelling overgaan naar de ROM. Voor een zorgvuldige implementatie van dit vraagstuk is een apart deelproject gestart. De OR is geïnformeerd over de oprichting en is gevraagd om advies bij het inrichtingsplan van de ROM dat volgt op het besluit tot oprichting. Een vergelijkbaar traject zal plaatsvinden bij de andere organisaties waar medewerkers overgaan naar de ROM. Hieraan zijn voor de provincie Utrecht financiële consequenties verbonden in de vorm van overdracht van bestaande formatie/budget. Deze bijdrage wordt geraamd op maximaal € 700.000,- per jaar en zal na besluit tot overgang van personeel integraal worden opgenomen in de exploitatiebijdrage van de provincie Utrecht aan de ROM. Voor de Provincie Utrecht verloopt dit alsdan dus budgettair neutraal.

Naast de provincie Utrecht dragen ook de andere partners in de ROM substantieel bij. In totaal brengen het Ministerie EZK, de provincie Utrecht, de gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht en de Universiteit Utrecht en het UMC Utrecht samen een startkapitaal in van € 20 miljoen met en doorgroei tot € 50 miljoen in 2022/2023.

De afspraken hierover worden op verzoek van Ministerie EZK vastgelegd in een Bestuursovereenkomst met de oprichtende partijen. Deze partners leveren samen met de regiogemeenten U16, Regio Amersfoort en Gooi- & Vechtstreek ook de benodigde jaarlijkse exploitatiebijdrage.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

- Het op afstand plaatsen van een taak van de Provincie ligt gevoelig. In het geval van de ROM is het juist van belang om die afstand te creëren ten opzichte van een professionele, marktgerichte uitvoeringsorganisatie. Daar zitten straks medewerkers met kennis van zaken over het financierbaar maken en gefinancierd krijgen van businessplannen voor bedrijven en projecten. Daar moet je als overheid niet te dicht op (willen) zitten. Tegelijkertijd vindt via het overheidskader van de regionale economische agenda (REA) inhoudelijke sturing plaats op de werkzaamheden van de ROM en heeft de provincie Utrecht als belangrijke aandeelhouder ook de nodige (financiële) invloed. Het op afstand plaatsen dient met inachtneming van die beide rollen dus juist bewust en weloverwogen te geschieden.
- Het is belangrijk om de betrokkenheid van de kleinere gemeenten bij de EBU en de ROM te vergroten. De participantenraad voorziet hierin en biedt een platform om commitment te verkrijgen en te behouden. Daarom is het belangrijk dat de REA ook bij de gemeenten die geen aandeelhouder zijn aan de Raad wordt voorgelegd. Er zal een heroriëntatie plaatsvinden op het Platform Regionale Economische Samenwerking (PRES) voor de wethouders EZ onder regie van de provincie Utrecht om ervoor te zorgen dat de kleinere gemeenten goed aangehaakt worden en blijven op het regionale economische beleid in het algemeen en de EBU en ROM in het bijzonder.
- Bij de totstandkoming van de REA zijn de regio's U10, Amersfoort en Gooi & Vechtstreek nadrukkelijk betrokken. Deze grensontkennende werkwijze is een van de elementen die deze regio kenmerkt, maar het is belangrijk deze goed vorm te geven. De komst van de ROM betekent dat een deel van de (uitvoerende) taken van de EBU wordt overgedragen. Met de opdrachtgevende partijen voor de ROM en de EBU wordt een aantal werksessies georganiseerd om te komen tot een gedragen plan voor de rol/taak en bijbehorende begroting van de EBU in de nieuwe situatie. Hiermee zorgen we ervoor dat de ROM en de EBU straks effectief op elkaar aansluiten, waarbij 2020 als overgangsjaar wordt genomen.
- Er moet voldoende aandacht zijn voor het brede MKB en alle inwoners van Utrecht. Binnen de REA ligt de focus ook op innovatieve bedrijven met oplossingen voor gezond stedelijk leven. Uit een analyse van de sectoren die aansluiten op de thema's uit de REA (toekomstbestendige leefomgeving, gezonde mensen en waardevolle digitalisering) blijkt dat het ruim de helft van de bedrijvigheid in de regio betreft. Voor het brede MKB is de provincie Utrecht bezig met flankerend beleid voor vraagstukken als opvolging familiebedrijven, digitalisering en arbeidsmarkt.
- De voorgenomen kapitaalstorting door de Provincie Utrecht ten gunste van de ROM vormt een staatssteunmaatregel. Dit geldt naar verwachting in de meeste gevallen ook voor de steun die ROM op zijn beurt weer verleent aan derden, zoals financiering, leningen of adviesdiensten. Het is mogelijk om de Europese Commissie (EC) vooraf om instemming te vragen voor deze staatssteun. Instemming van de EC biedt de meeste zekerheid en de meeste handelingsruimte voor de ROM om staatssteunproof te kunnen opereren. Het ministerie van EZK onderkent dat hier sprake is van staatssteun, maar heeft in verband met de succesvolle participatie in 5 andere ROM's laten weten niet te willen meewerken aan het vragen van instemming van de EC vooraf. Het College ondersteunt deze lijn. Dat betekent dat de rechtmatigheid van de steunverlening op alternatieve wijze moet worden geborgd. Dit kan door een beleid te ontwikkelen en na te leven waarbij gebruik wordt gemaakt van de vrijstellingsmogelijkheden die de EC heeft gecreëerd, zoals de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV). Hierin zijn mogelijkheden opgenomen voor steun aan het MKB. Indien financieringen of andere diensten van de ROM niet voldoen aan de voorwaarden die de AGVV stelt of anderszins staatssteunrechtelijk niet kunnen worden verleend, dan zal deze steun niet worden verstrekt. Het beleid moet nader worden uitgewerkt in onder meer het investeringsreglement.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

Een alternatief voor de oprichting van de ROM was geweest het versterken van de uitvoeringscapaciteit van de EBU. Hier is niet voor gekozen, omdat de hoofdtaak van de EBU als triple helix organisatie is, om het netwerk te organiseren tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Dat is iets anders dan de uitvoerende taken van business development, financiering en handelsbevordering en acquisitie (Trade & Invest) binnen de ROM. In de fase van verkenning ROM is door PwC bovendien geadviseerd om een juridische scheiding te behouden tussen “wat” (strategie) en “hoe” (uitvoering). Daarmee is ervoor gekozen om het in elk geval in beginsel twee separate entiteiten te laten zijn.

Effecten op duurzaamheid

Het regionaal economisch beleid wordt voor de komende periode (2020-2027) gebaseerd op de regionale economische agenda (REA). Hierin worden de maatschappelijke opgaven centraal gesteld als economische kans. De drie leidende thema's uit de REA zijn:

- Toekomstbestendige leefomgeving
- Gezonde mensen
- Waardevolle digitalisering

Vooraf binnen het thema toekomstbestendige leefomgeving zitten veel vraagstukken op het gebied van duurzaamheid die we vanuit ons economisch instrumentarium willen bedienen. Denk hierbij aan energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie en duurzame mobiliteit.

Maatschappelijke impact/SDG's

De REA wil een bijdrage leveren aan de Sustainable Development Goals (SDG's). De ROM zal de uitdaging aan gaan om meer toegevoegde waarde te leveren met relatief minder grondstoffen en energie, een lagere belasting van het milieu en betere sociale condities. In eerste instantie is dat langs vier lijnen:

1. Het is meegenomen in de opdracht aan de ROM, omdat maatschappelijke uitdagingen leidend zijn. Dat is ook meegenomen in de KPI's waarop het functioneren van de ROM beoordeeld wordt.
2. In het Investeringsreglement wordt verwezen naar de REA, dus het Investeringscomité zal bij het beoordelen van investeringsvoorstellen (mede) toetsen aan de SDG's.
3. De gemeente kan als aandeelhouder via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders hierop sturen.
4. De REA zal in 2024 geëvalueerd worden op zijn uitwerking op Brede Welvaart. De SDG's worden daarbij betrokken.

Het vraagt in de opstartfase van de ROM echter wel enige terughoudendheid met het verbinden van bredere beleidsdoelen aan het handelen van de ROM.

Voorgesteld wordt

Met betrekking tot de REA

- De volgende uitgangspunten uit de 'Regionale economische agenda 2020-2027' die in nauw overleg met 300 ondernemers en organisaties in november 2019 is opgesteld als leidende agenda voor het economisch beleid van de provincie Utrecht, de gemeenten en de kennisinstellingen en ondernemersorganisaties in de regio Utrecht, vast te stellen:
 1. De regio Utrecht:
 - a. wil de groei van de regio in verantwoorde banen leiden, waarmee de regionale economische basis wordt verbreed met talent, ideeën, kennis, vaardigheden en ondernemerschap
 - b. richt haar economisch beleid daarbij specifiek op maatschappelijke meerwaarde op de lange termijn: kwalitatieve groei met gezond stedelijk leven als uitgangspunt
 - c. kiest daarbij voor focus op economische kansen binnen de volgende maatschappelijke opgaven:
 - i. Toekomstgerichte leefomgeving.
 - ii. Gezonde mensen.
 - iii. Waardevolle digitalisering.
 - d. creëert daarmee een groene, gezonde en slimme economie met oog voor brede welvaart, waarin iedereen kan deelnemen en waar iedereen baat bij heeft.
 - e. werkt daarbij waar nodig 'grensontkennend' samen, als één van de partners binnen de triple helix-netwerkorganisatie Economic Board Utrecht
 2. De bij beslispunt 1 vastgestelde uitgangspunten van de regionale economische agenda 2020-2027:
 - a. te gebruiken als basis voor de herijking van het eigen provinciaal economisch beleid;
 - b. te gebruiken als kader voor economische structuurversterking en de inzet van middelen, capaciteit, netwerkvorming, business development en Trade & Invest (internationalisering);
 - c. leidend te laten zijn voor de investeringsstrategie van de ROM;
 - d. verbindend en richtinggevend te laten zijn voor regionale agenda's op het gebied van ruimte, wonen, werken, mobiliteit, groen en energie.

Met betrekking tot de ROM

- In te stemmen met het voornemen van GS om samen met de gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, de Universiteit Utrecht, het Universitair Medisch Centrum Utrecht en de Staat der Nederlanden te participeren in de oprichting van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht B.V.
- In te stemmen met het voornemen van GS om bij te dragen aan het aandelenkapitaal van ROM Regio Utrecht B.V. en deze bijdrage van € 8 miljoen in 2020 en € 7 miljoen in 2022 door te storten in het Participatiefonds Regio Utrecht.
- In te stemmen met het voornemen van GS om samen met de gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, de Universiteit Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht deel te nemen in de oprichting van de Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht B.V.
- Vast te stellen dat de ROM regio Utrecht B.V. opereert op enige afstand van de politieke besluitvorming van de aandeelhouders maar binnen de hoofdthema's van de Regionaal Economische Agenda (REA) en de statuten.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 29 januari 2020;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 december 2019, afdeling LFO, nummer 820105A9;

Gelezen;

- Het [PWC rapport Kansen in een topregio](#); versterking van het Utrechtse Ecosysteem;
- [Statenbrief d.d. 12 juni 2018](#): Doorontwikkeling economisch ecosysteem in de regio Utrecht
- [Statenbrief 16 juli 2019](#): Update Regionaal economische samenwerking (REA, EBU, ROM)

Overwegende;

- Het besluit van de Staten [op 18 februari 2019](#) naar aanleiding van het Statenvoorstel Basisscenario Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM).
- De nota van beantwoording op de geuite wensen en bedenkingen d.d. 24 januari 2020.
- dat de 'Regionale economische agenda 2020-2027' in nauw overleg met 300 ondernemers en vertegenwoordigers van kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties in november 2019 is opgesteld als leidende agenda voor het economisch beleid van de provincie Utrecht, de gemeenten in de regio Utrecht en de kennisinstellingen en ondernemersorganisaties in de regio Utrecht;
- dat de 'Regionale economische agenda 2020-2027' door het bestuurlijk overleg ROM/REA bestaande uit de wethouders van de gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, de bestuurlijk trekkers Economie van de regio's Amersfoort, U10 en Gooi- & Vechtstreek en de voorzitter van het CvB van de Universiteit Utrecht en lid RvB UMC Utrecht is voorgesteld als strategisch kader voor het economisch instrumentarium van de regio Utrecht, zoals de EBU en de ROM;
- dat de 'Regionale economische agenda 2020-2027' van alle triple helix partners is en niet eenzijdig door Provinciale Staten of een van de andere partners kan worden vastgesteld waarmee we tevens voorkomen dat er straks verschillende versies van de REA bestaan.

Gelet op;

- De Informatiebijeenkomst Regionale Economische Agenda (REA) op 11 september 2019
- De Informatiebijeenkomst Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op 2 oktober 2019
- De Expertmeeting Economie op 6 november 2019

Besluiten:

Met betrekking tot de REA

- Kennis te nemen van de 'Regionale economische agenda 2020-2027' als inspiratiedocument en de volgende belangrijkste uitgangspunten vast te stellen:
 1. De regio Utrecht:
 - a. wil de groei van de regio in verantwoorde banen leiden, waarmee de regionale economische basis wordt verbreed met talent, ideeën, kennis, vaardigheden en ondernemerschap
 - b. richt haar economisch beleid specifiek op maatschappelijke meerwaarde op de lange termijn: kwalitatieve groei met gezond stedelijk leven als uitgangspunt
 - c. kiest daarbij voor focus op economische kansen binnen de volgende maatschappelijke opgaven:
 - i. Toekomstgerichte leefomgeving.
 - ii. Gezonde mensen.
 - iii. Waardevolle digitalisering.
 - d. creëert daarmee een groene, gezonde en slimme economie met oog voor brede welvaart, waarin iedereen kan deelnemen en waar iedereen baat bij heeft.
 - e. werkt daarbij waar nodig 'grensontkennend' samen, als één van de partners binnen de triple helix-netwerkorganisatie Economic Board Utrecht

2. De bij beslispunt 1 vastgestelde uitgangspunten van de regionale economische agenda 2020-2027:
 - a. te gebruiken als basis voor de herijking van het eigen provinciaal economisch beleid;
 - b. te gebruiken als kader voor economische structuurversterking en de inzet van middelen, capaciteit, netwerkvorming, business development en Trade & Invest (internationalisering);
 - c. leidend te laten zijn voor de investeringsstrategie van de ROM;
 - d. verbindend en richtinggevend te laten zijn voor regionale agenda's op het gebied van ruimte, wonen, werken, mobiliteit, groen en energie.

Met betrekking tot de ROM

- In te stemmen met het voornemen van GS om samen met de gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, de Universiteit Utrecht, het Universitair Medisch Centrum Utrecht en de Staat der Nederlanden te participeren in de oprichting van Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht B.V.
- In te stemmen met het voornemen van GS om bij te dragen aan het aandelenkapitaal van ROM Regio Utrecht B.V. en deze bijdrage door te storten in het Participatiefonds Regio Utrecht.
- In te stemmen met het voornemen van GS om samen met de gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, de Universiteit Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht deel te nemen in de oprichting van Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht B.V.
- Vast te stellen dat de ROM regio Utrecht B.V. opereert op afstand van de politieke besluitvorming van de aandeelhouders maar binnen de hoofdthema's van de Regionaal Economische Agenda (REA).

Voorzitter,

Griffier,

1. Wettelijke grondslag

- Artikel 158 provinciewet

2. Beoogd effect

Het oprichten van een regionale ontwikkelingsmaatschappij

3. Effecten op duurzaamheid

De regionale ontwikkelingsmaatschappij zal zich in haar activiteiten laten leiden door de Regionale Economische Agenda waar duurzaamheid een prominente plek heeft.

4. Argumenten

De regio Utrecht mist regionale uitvoeringskracht en investeringskapitaal

5. Kanttekeningen

De ROM zal op afstand van de politiek opereren.

6. Financiën

De gevolgen voor de financiële middelen zijn gedekt binnen de exploitatiebegroting onder Programma 4a Economie, productgroep Vergroten Innovatiekracht.

7. Realisatie

De ROM zal naar verwachting op 1 maart 2020 worden opgericht, nadat alle aandeelhoudende partijen de besluitvorming hebben doorlopen.

8. Juridisch

Na het besluit van de Staten zal GS op basis van de beantwoordingsnota het besluit tot oprichting nemen op basis van Artikel 158 provinciewet

9. Europa

De hoofdthema's van de REA sluiten goed aan op het Missiegedreven innovatiebeleid en de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Europese Commissie. De ROM zal (via de contacten met Invest-NL) een rol kunnen spelen in het contact met de Europese Investeringsbank.

10. Communicatie

Over het oprichten van de ROM zal op basis van een communicatieplan breed worden gecommuniceerd.

11. Bijlagen

- Bijlage 1: Regionale Economische Agenda 2020-2027
- Bijlage 2: Businessplan Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht
- Bijlage 3: Advies PWC inzake stukken oprichting ROM Regio Utrecht
- Bijlage 4: Concept Akte van oprichting Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht B.V.
- Bijlage 5: Concept Akte van oprichting ROM Regio Utrecht B.V.
- Bijlage 6: Concept Akte van oprichting Participatiefonds ROM Regio Utrecht B.V.
- Bijlage 7: Concept Investeringsreglement Participatiefonds ROM Regio Utrecht B.V.
- Bijlage 8: Businesscase verbonden partij ROM
- Bijlage 9: Motie M16, Een ROM met voelsprietten in alle windstreken